

MEVZUAT SİRKÜLERİ

2024/13 23/02/2024

İLETİŞİM BİLGİLERİ

ADRES:
İçerenköy Çayır Cad. Nehir
Plaza No:9/25
34752 Ataşehir- İstanbul

TELEFON:
0216 213 0550

WEB SİTESİ:
<https://tr.andersen.com/tr>

E-POSTA:
sirkuler@tr.Andersen.com

T.C. Merkez Bankası Sistemik Risk Veri Takip Sistemi Bildirim Yükümlülüğü

Finansal istikrarı sağlayıcı yönde para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almakla görevli T.C. Merkez Bankası sektörlerin döviz pozisyonlarını etkileyen işlemleri yakından takip edebilmek amacıyla Sistematik Risk Veri Takip Sistemi oluşturmuştur.

Bu çerçevede, 2018 yılı Mart ayından itibaren 15 milyon ABD doları ve üzerinde döviz cinsinden borcu bulunan firmaların döviz pozisyonlarını etkileyen işlemleri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bünyesinde kurulan Sistemik Risk Veri Takip Sistemi (SRVTS) ile izlenmiş ve bu uygulama 2023 yılı sonu itibarıyla sonlandırılmıştır.¹

Öte yandan 1 Ocak 2024 tarihinden aşağıdaki koşullardan **herhangi birini** sağlayan firmalar bildirim yapmakla yükümlü tutulmuştur.

- Yurt içinden ve yurt dışından sağlanan **toplam nakdi kredi bakiyesi** ilgili aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla **100 milyon TL ve üzerinde olan firmalar**
- Geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki **net satış hasılatı** **500 milyon TL ve üzerinde olan firmalar**
- Aktif büyüklüğü 500 milyon TL ve üzerinde** olan firmalar

Bildirimle yükümlü olup olunmadığının belirlenmesinde, firmanın toplam nakdi kredi bakiyesi hesaplanırken varsa son hesap dönemine ilişkin Türkiye Muhasebe Standartları'na (TMS) göre hazırlanan finansal durum tablosu, TMS'lere göre hazırlanmış finansal durum tablosunun bulunmaması durumunda ise vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço; net satış hasılatı ve aktif büyüklüğü hesaplanırken vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan yıllık kurumlar vergisi beyannamesi dikkate alınır.

¹ 2023 yılında TCMB'na yapılması gereken bildirimin kapsamı genişletilmiş ve sonradan tekrar daraltılmıştır. Bu yılda yapılan düzenlemeler, Sirkülerimizin sonuna doğru kronolojik olarak özetlenmiştir.

Bildirim yapılacak verilerin doğruluğunu tespiti için bağımsız denetim süreci gerekli değildir. Firmanın bildirim yükümlülüğü bulunup bulunmadığına ilişkin takip sorumluluğu ile verilerin tam ve doğru olmasından firma yönetimi sorumludur. Bu çerçevede veri bildiriminin yapılmaması, doğru veya eksiksiz gerçekleştirilmemesi durumlarında 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 68 inci maddesi gereğince işlem başlatılabilir.

Bununla birlikte, firmaya bildirim yükümlülüğüne ilişkin Bankanın belirleyeceği usul ve esaslara göre bilgilendirme, firmanın en yüksek nakdi kredi bakiyesinin olduğu kredi veya finansman sağlayan kuruluş tarafından ayrıca yapılır.

Sistem kapsamına giren firmaların Merkez Bankası tarafından belirlenen veri formundaki bilgileri, www.tcmbveri.gov.tr adresinde yer alan "Aylık Raporlama" bölümüne giriş yaparak bildirmeleri gerekmektedir. Bildirimler, aylık hesap dönemleri itibarıyla yapılacaktır.

Bildirimle yükümlü olan firmanın, toplam nakdi kredi bakiyesi, net satış hasılatı veya aktif büyüklüğünün Bankaca tanımlanan sınırların altında kalması durumunda, müteakip yıllık hesap döneminden itibaren bildirim yükümlülüğü sona ermektedir.

Firmalar, bildirim yükümlülüğünün doğduğu aydan itibaren, her ayın son günü itibarıyla hazırladıkları veri formlarını en geç müteakip ayın son gününe kadar www.tcmbveri.gov.tr adresinde yer alan "Aylık Raporlama" bölümüne giriş yaparak aylık olarak bildireceklerdir.

Örneğin 31.01.2024 tarihinde sona eren aylık hesap dönemi itibarıyla hazırlanan raporlar, 29.02.2024 tarihine kadar raporlanacaktır.

Konuya ilişkin Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Sirkülerimizin ekinde yer almaktadır.

2023 yılındaki gelişmeler

2018 yılından beri gelen uygulamaya göre, yurt içinden ve/veya yurt dışından sağladığı döviz cinsinden ya da dövize endeksli kredi tutarı 15 milyon ABD dolarının üzerinde olan şirketler Sistemik Risk Veri Takip Sistemi üzerinden T.C. Merkez Bankası'na bildirimde bulunmaktaydı.

Merkez Bankasının 20 Mart 2023 tarihli duyurusu ile yurt içi bankalardan nakdi ve gayri nakdi toplam kredi bakiyesi 5 Milyon TL ve üzerinde olan tüzel kişi banka müşterilerinin, "Döviz Pozisyon Raporu" nu takip eden ayın ilk 10 iş günü içerisinde TCMB'na bildirmeleri gerektiği açıklanmıştır.

Merkez Bankası 12 Nisan 2023 tarihli duyurusu ile söz konusu raporlamanın kapsamını ve süresini değiştirmiş nakdi ve gayri nakdi toplam kredi bakiyesi alt sınırı 5 milyon TL'den 10 milyon TL'ye yükseltilmiştir. Ayrıca özet döviz pozisyon raporu için bildirim süresi " takip eden ayın son günü" olarak değiştirilmiştir.

Toplam kredi bakiyesi 50 milyon TL ve üzerinde olan firmalar için ise Mart ve Nisan 2023 aylarına ilişkin raporlamaların en geç bildirim süresi 30 Haziran 2023'e ertelenmiştir. Daha

sonra 2 Temmuz 2023 tarihli Merkez Bankası duyurusu ile kredi bakiyesi 50 Milyon TL üzerinde olan tüzel kişilerin özet döviz pozisyonu raporu verilerini bildirim yükümlülüğü 2024 yılı Ocak ayından başlamak üzere ertelenmiştir.

T.C. Merkez Bankası tarafından 8 Kasım 2023 tarihli Resmi Gazete'de kredi kullanan Şirketleri ilgilendiren bir Yönetmelik değişikliği yayınlanmıştır. Yapılan bu değişiklik, firmaların, döviz varlık ve yükümlülüklerine ilişkin olarak Merkez Bankasına yapmakla yükümlü olduğu döviz pozisyon raporlamasında sadeleştirme ve kapsam değişikliğine gidilmiş ve **TCMB Özet Döviz Pozisyon Raporlaması uygulamasına son verilmiştir.**

2023 yılı Mart ayında başlatılan, sonrasında yürürlüğe girişi ertelenen 10 milyon Türk lirası ve üzeri toplam nakdi ve gayri nakdi kredi bakiyesi bulunan firmalardan alınan **Özet Döviz Pozisyon Raporlaması uygulamasına son verilmiştir.**

Bununla birlikte daha önce T.C. Merkez Bankası Sistemik Risk Veri Takip (SRVT) Sistemi kapsamındaki döviz pozisyon raporlaması kapsamına giren firmaların tespitinde temel ölçü 15 milyon ABD doları ve üzeri yabancı para kredi yükümlülüğü, 2023 sonuna kadar devam etmiştir. Söz konusu bu şart 2024 yılı başı itibarıyla **toplam nakdi kredi bakiyesi 100 milyon Türk lirası ve üzerinde olma veya geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü 500 milyon Türk lirası ve üzerinde olma şeklinde değiştirilmiştir.** Yapılan bu değişiklik 15 milyon ABD Doları üzerinde yabancı para kredi kullanan Şirketlerle sınırlı olan uygulama, **toplam nakdi kredi bakiyesi 100 milyon Türk Lirasına düşürülmüş ve ayrıca 500 milyon TL üstünde bilanço toplamı olan veya bu tutarın üzerinde yıllık satışları olan Şirketleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.**

Sonuç olarak güncel mevzuat gelişmelerine göre, **1 Ocak 2024 tarihinden itibaren**, yurt içinden ve yurt dışından sağlanan toplam nakdi kredi bakiyesi ilgili **aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla** 100 milyon TL ve üzerinde olan firmalar ile geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü 500 milyon TL ve üzerinde olan firmalar, veri formu ile talep edilen bilgileri, açıklama formuna uygun olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na müteakip aydan itibaren bildirmekle yükümlüdürler.

Uygulamanın detayları için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın <https://www.tcmbveri.gov.tr> internet sitesinin ve bu bankanın açıklamalarının takip edilmesi uygun olacaktır.

Saygılarımızla

Dr. Celal Çelik
Yeminli Mali Müşavir

Ek: T.C. MERKEZ BANKASINCA YAYINLANAN DÖVİZ POZİSYONUNU ETKİLEYEN İŞLEMLERİN TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI TARAFINDAN İZLENMESİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK

ANDERSEN SİRKÜLER EKİ: T.C.MERKEZ BANKASI YÖNETMELİĞİ

**DÖVİZ POZİSYONUNU ETKİLEYEN İŞLEMLERİN TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI TARAFINDAN İZLENMESİNE İLİŞKİN
USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK**

Resmî Gazete Tarihi: 17.02.2018 Resmî Gazete Sayısı: 30335

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, döviz pozisyonunu etkileyen işlemleri izlemek üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının belirleyeceği firmalardan bilgi ve belge toplamasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Bankanın, döviz pozisyonunu etkileyen işlemlerini izleyeceği firmaları, istenilecek bilgi ve belgeleri, bu bilgi ve belgelerin toplanma ve izlenme yöntemini, paylaşımını, doğruluğunun denetimini ve konuya ilişkin destek hizmeti teminini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 44 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Açıklama formu: Sistemde bulunan, veri formu girişleri yapılırken uyulması gereken kuralları,
- b) Banka: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını,
- c) **(Mülga:RG-24/2/2021-31405)**
- ç) **(Mülga:RG-24/2/2021-31405)**
- d) Destek kuruluşu: Bankaca belirlenen, Sistemin alt yapı ortamını kuran, yazılım, bakım, operasyon **(Değişik ibare:RG-24/2/2021-31405)** veya destek hizmeti temin eden danışman şirketi,
- e) **(Mülga:RG-8/11/2023-32363)^[1]**
- f) **(Değişik:RG-24/2/2021-31405)** Finansal raporlama çerçevesi: Bankaca bildirimler için belirlenecek olan; Vergi Usul Kanununu, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğini, KGK düzenlemelerine göre uygulanan Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını, Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardını,
- g) **(Değişik:RG-19/9/2018-30540)** Firma: Bildirimle yükümlü olan gerçek kişiler ile 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda tanımlanan banka ve finansal kuruluşlar haricindeki özel hukuk tüzel kişilerini, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler ile bunların bağlı işletme ve idareleri ile sermayelerinin yarısından fazlasına tek başına veya birlikte sahip oldukları iktisadi teşebbüslerini, kamu iktisadi teşebbüslerini ve yükseköğretim kurumlarını,
- ğ) **(Mülga:RG-8/11/2023-32363)¹**
- h) KGK: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunu,
- ı) MERSİS: Merkezi Sicil Kayıt Sistemini,
- i) Sistem: Sistemik Risk Veri Takip Sistemini,
- j) Sistem kullanıcısı: Banka ve Sisteme giriş yapan, verileri doğrulayan firma, firma **(Değişik ibare:RG-24/2/2021-31405)** yetkilisini,
- k) Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS): KGK tarafından Türkiye Muhasebe Standardı, Türkiye Finansal Raporlama Standardı, Türkiye Muhasebe Standardı Yorum ve Türkiye Finansal Raporlama Standardı Yorum adlarıyla yayımlanan standartları,

l) Türkiye Muhasebe Standartları (TMS): KGK tarafından yayımlanan, Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardını ve KGK tarafından farklı işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için belirlenen standartları ve bunlarla ilişkili diğer düzenlemeleri,

m) **(Mülga:RG-24/2/2021-31405)**

n) Veri formu: Sistem kapsamında bu Yönetmelik uyarınca belirlenecek firmaların girişini yapmakla yükümlü olduğu ve Banka tarafından belirlenen formu,

o) **(Ek:RG-8/11/2023-32363)**¹ Kredi veya finansman sağlayan kuruluş: 5411 sayılı Bankacılık Kanununda belirtilen kredi verme, faktoring ve finansal kiralama faaliyetlerinde bulunan banka ve finansal kuruluşları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yükümlülük ve Bildirim Usulü

Yükümlülük

MADDE 5 – (1) (Değişik:RG-8/11/2023-32363)¹ Yurt içinden ve yurt dışından sağlanan toplam nakdi kredi bakiyesi ilgili aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla 100 milyon TL ve üzerinde olan firmalar ile geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü 500 milyon TL ve üzerinde olan firmalar, veri formu ile talep edilen bilgileri, açıklama formuna uygun olarak Bankaya müteakip aydan itibaren bildirmekle yükümlüdür. Yabancı para cinsinden kredi tutarlarının TL karşılığı ilgili dönemin son iş gününe ilişkin Resmî Gazete’de yayımlanan döviz alış kuru kullanılarak belirlenir.

(2) **(Değişik:RG-8/11/2023-32363)**¹ Bildirimle yükümlü olup olunmadığının belirlenmesinde, firmanın toplam nakdi kredi bakiyesi hesaplanırken varsa son hesap dönemine ilişkin TMS’lere göre hazırlanan finansal durum tablosu, TMS’lere göre hazırlanmış finansal durum tablosunun bulunmaması durumunda ise vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço; net satış hasılatı ve aktif büyüklüğü hesaplanırken vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan yıllık kurumlar vergisi beyannamesi dikkate alınır.

(3) **(Değişik:RG-8/11/2023-32363)**¹ Bildirimle yükümlü olan firmanın, toplam nakdi kredi bakiyesi, net satış hasılatı veya aktif büyüklüğünün Bankaca tanımlanan sınırların altında kalması durumunda, müteakip yıllık hesap döneminden itibaren bildirim yükümlülüğü sona erer.

(4) **(Mülga:RG-24/2/2021-31405) (Yeniden düzenlenen fıkra:RG-8/11/2023-32363)**¹ Firmanın bildirim yükümlülüğü bulunup bulunmadığına ilişkin takip sorumluluğu firma yönetimine aittir. Bununla birlikte, firmaya bildirim yükümlülüğüne ilişkin Bankanın belirleyeceği usul ve esaslara göre bilgilendirme, firmanın en yüksek nakdi kredi bakiyesinin olduğu kredi veya finansman sağlayan kuruluş tarafından ayrıca yapılır.

(5) Firma yönetimi Bankaya bildirilecek verilerin tam ve doğru olmasından sorumludur.

(6) **(Ek:RG-19/9/2018-30540) (Mülga:RG-24/2/2021-31405) (Yeniden düzenlenen fıkra:RG-8/11/2023-32363)**¹ Bildirim yükümlülüğünün belirlenmesinde dikkate alınan kredi, net satış hasılatı ve aktif büyüklükleri, Banka tarafından uygulama talimatı ile güncellenebilir.

Bildirim usulü

MADDE 6 – (1) Firma tarafından finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlanan veriler veri formu kullanılmak suretiyle Bankaya bildirilir.

(2) Bildirim, Sistemde bulunan açıklama formuna uygun olarak yapılır. Bu kapsamda veri girişi, açıklama formunun ekinde bulunan ve veri girişiyle ilgili kuralları tanımlayan kullanıcı kılavuzunda ve Sistemde bulunan tüm adımlar izlenerek eksiksiz olarak yapılır.

(3) **(Değişik:RG-24/2/2021-31405)** Veri formu, belirlenen finansal raporlama çerçevesine uygun olarak aylık hesap dönemleri için hazırlanır. Bildirimler en geç müteakip ayın son gününe kadar tamamlanır.

(4) **(Ek:RG-19/9/2018-30540) (Mülga:RG-24/2/2021-31405)**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Doğruluk Denetimi

Bağımsız denetim

MADDE 7 – (Mülga:RG-24/2/2021-31405)

Banka tarafından yapılan doğruluk denetimi

MADDE 8 – (1) Banka, firma tarafından bildirilen verilerin **(Mülga ibare:RG-24/2/2021-31405)** kontrollerini gerçekleştirir.

(2) İhtiyaç duyulması halinde Banka tarafından yükümlüler nezdinde denetim yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Sistemik Risk Veri Takip Sistemi

Sistemin kuruluşu ve işleyişi

MADDE 9 – (1) Banka, kur riski yönetiminde etkinliği arttırmak amacıyla veri tabanı ve düzenlemelerden oluşan Sistemik Risk Veri Takip Sistemini kurar.

(2) **(Değişik:RG-19/9/2018-30540)** Sistemin işletimi, Banka adına ve vereceği talimatlar doğrultusunda destek kuruluşları tarafından gerçekleştirilebilir. Destek kuruluşları, Sistemdeki bilgilerin gizliliğini korumakla yükümlüdür.

(3) **(Değişik:RG-24/2/2021-31405)** Sistemin kullanıcıları Banka ve firmalardır.

(4) **(Mülga:RG-24/2/2021-31405)**

(5) **(Değişik:RG-24/2/2021-31405)** Firmalar, veri formunun Sisteme girişini Banka tarafından talimatla aksi belirtilmediği sürece Sistemin genel ağ adresi olan www.tcmbveri.gov.tr üzerinden gerçekleştirir.

(6) **(Değişik:RG-19/9/2018-30540)** Sistem kullanıcıları, Sistemin genel ağ sitesi üzerinden **(Mülga ibare:RG-8/11/2023-32363)**¹ Sistemde belirlenen güvenlik adımları izlenerek kayıt olarak aktif kullanıcı olur. Sistemin MERSİS entegrasyonu ile firma ön bilgileri dolu olarak getirilir.

(7) **(Değişik:RG-24/2/2021-31405)** Banka, Sisteme ilişkin bildirim sürelerini, raporlama sıklığını, destek hizmet kuruluşunu, kullanıcıları, bildirim usulünü, veri formunu veya Sistem ile ilgili açıklama formunu gerektiğinde değiştirmeye ve özel hesap dönemi uygulayan firmalar, acz halindeki firmalar için durumlarının gerektirdiği uygulamaları tesis etmeye yetkilidir.

Kullanıcılara yapılacak bildirimler

MADDE 10 – (1) (Mülga:RG-24/2/2021-31405)

(2) Sistem kullanıcılarına, kullanıcı tanımlama ve veri girişleri ile ilgili **(Mülga ibare:RG-8/11/2023-32363)**¹ bildirimler, **(Mülga ibare:RG-8/11/2023-32363)**¹ e-posta yolu ile yapılır.

(3) **(Değişik:RG-24/2/2021-31405)** Sistemde yapılacak değişiklikler, duyurular ve bildirimlere ilişkin talimatlar, Banka tarafından Sistemin genel ağ adresi üzerinden duyurulur. Banka, gerek gördüğü hallerde bunlara ilişkin olarak **(Ek ibare:RG-8/11/2023-32363)**¹ resmi yazı ve/veya e posta ile de bildirim yapabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Bilgilerin korunması

MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında toplanan bilgilerden kişisel ve özel nitelikte olanlar yayınlanamaz ve açıklanamaz.

Ceza hükümleri

MADDE 12 – (1) Veri bildiriminin yapılmaması, doğru veya eksiksiz gerçekleştirilmemesi veya olumsuz görüş verilmesini gerektiren durumların düzeltilmemesi hallerinde 1211 sayılı Kanunun 68 inci maddesi gereğince işlem başlatılabilir.

(2) **(Mülga:RG-24/2/2021-31405)**

Yürürlük

MADDE 13 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.

Yönetmeliğin Yayınlandığı Resmî Gazete'nin

Tarihi	Sayısı
17/2/2018	30335

**Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin
Yayınlandığı Resmî Gazetelerin**

Tarihi	Sayısı
19/9/2018	30540
24/2/2021	31405
8/11/2023	32363

¹⁴⁾ Bu değişiklik 1/1/2024 tarihinde yürürlüğe girer.